

10 nejčastějších chyb v žádostech

a jak se jim vyhnout dřív, než se žádost vrátí. Vychází z interního rozboru 44 evidenčních čísel (přibližně 38 projektů) projednávaných EK PF JU v letech 2024–2026. U přibližně 60 % případů doložených zápisem bylo potřeba druhé čtení – nejčastěji kvůli nejasnému popisu dat a souhlasů, nesouladu dokumentů nebo neúplným podkladům, tedy kvůli položkám na této stránce.

1	Žádost a informovaný souhlas si odporují Jeden z nejčastějších důvodů vrácení. Vzniká, když se souhlas kopíruje ze staršího projektu. X Špatně: v žádosti „fotografie nebudou pořizovány“, v souhlasu „fotografie budou po roce smazány“; jména se objeví až v GDPR části souhlasu. ✓ Správně: jeden zdroj pravdy je datová mapa. Před odesláním porovnejte kategorie údajů, doby uchování a okruh osob s přístupem v žádosti, mapě i souhlasu.
2	Nikdo neví, kde budou podepsané souhlasy a kdo za ně odpovídá Vůbec nejčastější připomínka komise – u více než poloviny žádostí. X Špatně: „data budou uchována po nezbytně dlouhou dobu“; „souhlasy budou archivovány“. ✓ Správně: „Podepsané souhlasy: uzamčená skříň KPSY, přístup hlavní řešitel; 2 roky po ukončení projektu (do MM/RRRR), nejméně však po dobu uchování pseudonymizovaných či identifikovatelných dat; poté nevratná skartace.“ Souhlasy vždy odděleně od dat.
3	„Anonymní“ data, která anonymní nejsou Anonymní = nikdo z týmu nemá reálnou cestu ke konkrétní osobě. Pokud existuje klíč, jde o pseudonymizaci. X Špatně: kód z iniciál a data narození; „anonymní“ test, který žák podepíše; číslo soutěžího; studentské číslo. ✓ Správně: napište, že jde o pseudonymizovaná data, kdo drží klíč a kdy bude zničen. Chcete skutečnou anonymitu? Požádejte učitele nebo školu, aby data nevratně anonymizovali před předáním výzkumnému týmu.
4	Identifikátory sbírané „pro jistotu“ Každý údaj, který umožňuje určit osobu, musí mít v žádosti důvod. X Špatně: jméno, datum a místo narození a adresa dětí kvůli dotazníku o pohybové aktivitě. ✓ Správně: co nepotřebujete, nesbírejte. Jméno do dotazníku neuvádějte, není-li pro design výzkumu skutečně nezbytné a jeho použití odůvodněné. U dětí zpravidla stačí ročník a pohlaví.
5	Pasivní souhlas rodičů Komise odmítla jako precedent. Mlčení není souhlas. X Špatně: „odesláním dotazníku potvrzujete, že máte souhlas rodičů“; leták do žákovské knížky bez návratky. ✓ Správně: aktivní podpis, elektronické zaškrtnutí nebo výslovná kladná odpověď škoře – a k tomu souhlas dítěte přiměřený věku. U vymezené plánované aktivity v běžné výuce může EK předem připustit pouhé informování rodičů bez individuálního souhlasu; to není pasivní souhlas, ale zvláštní režim, který musí EK výslovně povolit.
6	Souhlas napsaný pro kolegy, ne pro účastníky Účastník musí rozumět, k čemu dává souhlas. Odborný jazyk to znemožňuje. X Špatně: „prevalence“, „semi-projektivní technika“, „operacionalizovaná metodologie“; jeden hustý odstavec na celou stranu. ✓ Správně: krátké věty a pevná struktura: co, proč, jak dlouho, rizika, co s daty, práva, kontakt. Jasně popište možnost ukončit účast a do kdy lze požádat o odstranění dat – po nevratné anonymizaci už konkrétní záznam nelze dohledat. Použijte vzor z webu EK.
7	Nahrávky a fotografie bez zdůvodnění Nahrávka hlasu, video nebo fotografie identifikovatelného účastníka jsou osobní údaje – i když je „nebudete zveřejňovat“. X Špatně: „průběh bude nahráván“ a nic dalšího; videa z domácností dětí zasílaná přes WhatsApp. ✓ Správně: proč je záznam nezbytný, co přesně zachytí, kde bude uložen, kdo k němu má přístup a kdy bude smazán. Přenos pouze zabezpečenou cestou v souladu s pravidly JU a případnými pravidly spolupracující instituce.

8	„Do vyčerpání“ bez hranic U významnější fyzické nebo zdravotní zátěže nestačí obecné ujištění; je potřeba konkrétní protokol. X Špatně: „účastník cvičí do subjektivního vyčerpání“; „dohled zajistí výzkumník“. ✓ Správně: vstupní screening a kontraindikace, objektivní stop-kritéria, kvalifikovaný dohled fyzicky přítomný, první pomoc. Externí odborné stanovisko se u významnější zátěže zpravidla vyžaduje; je-li vyžadováno, musí být předloženo před hlasováním. Lidský biologický materiál spadá podle R 253 do působnosti EK PŘF JU.
9	Žádost podaná až po sběru dat Přibližně každá sedmá žádost přišla, až když redakce chtěla stanovisko. EK nemůže výzkum zpětně schválit. X Špatně: článek přijat, data dva roky stará, souhlasy jen ústní – „prosíme o schválení“. ✓ Správně: pokud očekáváte, že vydavatel bude požadovat etické schválení, žádejte před sběrem. U starých dat popište zvlášť, co už proběhlo a co teprve plánujete – EK vydá vyjádření, nikoli schválení.
10	Neúplná nebo neupravená žádost Neúplnou nebo zjevně neposouditelnou žádost může Oddělení vědy po dohodě s předsedou vrátit bez věcného projednání – ztratíte týdny. X Špatně: chybí souhlas pro jednu skupinu (rozhovory s učiteli); tři „hlavní řešitelé“; komentáře a sledované změny v dokumentu; pasáž z jiného projektu; chybí vyjádření vedoucího práce u práce Bc./Mgr. ✓ Správně: jeden hlavní řešitel, souhlas pro každou skupinu i fázi, čistý dokument, vyjádření vedoucího práce u žádosti studenta Bc./Mgr. programu. Projděte kontrolní seznam v Pravidlech (kap. 9).

Co se s žádostí děje po odeslání

1 Oddělení vědy kontrola úplnosti – neúplná žádost se vrací bez projednání	2 Dva zpravodajové věcné posouzení	3 Jeden seznam připomínek konsolidovaný, s lhůtou na zapracování	4 Hlasování EK o návrhu zpravodajů	5 Výsledek souhlas · nesouhlas · vyjádření k realizovanému výzkumu · sdělení, že posouzení není potřebné / věc není v působnosti EK
--	--	--	--	---

Zbývá-li jen drobnost, komise vás schválí s tím, že ji doplníte – po zaslání opravy dostanete běžné stanovisko bez nového kola. Pokud podklady ve lhůtě nedoplníte, může být posuzování ukončeno; žádost lze podat znovu. Podstatnou změnu schváleného projektu předložte předem jako upravenou žádost pod původním evidenčním číslem.

Krátká nebo úplná žádost?

Krátká žádost stačí, pokud odpovíte NE na všech šest otázek: nezletilí (mimo režim plánované aktivity v běžné výuce – ten má v krátké žádosti vlastní část 1a) · zvláště zranitelné osoby · osobní/kódované údaje · nahrávky · zátěž nebo riziko vyšší než při běžných činnostech, intervence, klamání či neúplné informování · už existující data. Typicky anonymní dotazník dospělým nebo anonymní pracovní list zadaný učitelem v hodině (u žáků jen v režimu části 1a, který musí EK předem výslovně připustit). Podepsaný souhlas je i tady identifikovatelný dokument – uveďte, kde bude. **Bakalářské a diplomové práce** EK neposuzuje automaticky – potřebu určuje vedoucí katedry při schvalování zadání; o posouzení lze požádat i dobrovolně. Za etiku práce odpovídá student s vedoucím.

Úplná žádost pro všechno ostatní. Vyplňujete jen bloky, které se vás týkají; ostatní označíte „netýká se“. Srdcem je datová mapa – pět sloupců: co vzniká, kdo má přístup, kde, do kdy, co potom.

Před odesláním – rychlá kontrola

☐ Žádost, datová mapa a souhlas říkají totéž (údaje, doby, přístup).	☐ U podepsaných souhlasů je uvedeno kde, kdo, do kdy a co potom.
☐ Anonymní / pseudonymizované / identifikovatelné – zvoleno správně a odůvodněno.	☐ Každý sbíraný identifikátor má důvod.

☐ U dětí: aktivní souhlas rodiče + souhlas dítěte (nebo režim běžné výuky předem výslovně připuštěný EK).	☐ Souhlas přečte a pochopí laik; má strukturu a větu o odstoupení.
☐ Nahrávky a fotografie: proč, kde, kdo, do kdy.	☐ U zátěže: screening, stop-kritéria, dohled, první pomoc, posudek.
☐ U prospektivní žádosti sběr dat ještě nezačal; u již provedeného výzkumu jsou minulé a plánovaná část jasně odděleny.	☐ Jeden hlavní řešitel, všechny přílohy, čistý dokument, vyjádření vedoucího práce (Bc./Mgr.).

Tři věty, které vám ušetří nejvíc času

1. Pokud očekáváte, že vydavatel bude požadovat etické schválení, žádejte **před** sběrem dat. Zpětně už jde jen o vyjádření.
2. Chcete-li pracovat s daty žáků, požádejte učitele nebo školu o nevratnou anonymizaci před předáním – výzkumný tým pak nepracuje s identifikovatelnými daty. U plánované aktivity v běžné výuce může EK za stanovených podmínek předem a výslovně připustit informování rodičů bez individuálního souhlasu; bez takového stanoviska je třeba aktivní souhlas rodičů.
3. Nejste si jistí? Zeptejte se Oddělení vědy PF JU (etickakomise@pf.jcu.cz) ještě před podáním. Konzultace je zdarma, vrácená žádost stojí týdný.

Pravidla EK PF JU pro žadatele · vzory informovaných souhlasů A–G · vzor vyjádření vedoucího práce · krátká a úplná žádost · aktuální lhůty a poplatek: web EK PF JU (www.pf.jcu.cz/cz/veda-a-vyzkum/eticka-komise) · dotazy: etickakomise@pf.jcu.cz